

สกุ๊ปหน้า1 เทลิฟิวิลิ

เมื่อจาดมขิจำ

66

เห็นตัวเล็ก ๆ แบบนี้ แต่เมื่อได้ทำวิจัย ได้เพาะพันธุ์ และได้เลี้ยงไปเรื่อย ๆ ปรากฏว่าไม่ได้เล็กเหมือนตัวเลย ก็เหมือนสัตว์ทะเลอื่น ๆ คือมีระยะเปลี่ยนผ่านของชีวิต มีการเจริญเติบโต

มีการสืบพันธุ์ จึงต้องมีเรื่องของอาหาร เรื่องน้ำ เข้ามามีเกี่ยวข้องมากมาย การเพาะพันธุ์ และการเลี้ยง จึงต้องดูแลเอาใจใส่มากเช่นเดียวกับสัตว์น้ำอื่น ๆ...นี่เป็นการระบุของ แอวลี วิบูลย์กิจ อาจารย์ประจำสาขาวิทยาศาสตร์การประมง และทรัพยากรทางน้ำ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) วิทยาเขตชุมพรเพชรบูรณ์ศักดิ์ จ.ชุมพร เป็นการระบุถึง "ปลิงทะเล-ปลิงดำ"

ที่ไม่สวยงามแต่ก็ "มีความสำคัญ"

ทั้งนี้ ทาง อ.แอวลี เผยถึงเรื่องนี้ในกิจกรรม "พระจอมเกล้าลาดกระบัง ชุมพร มุ่งสู่เบอร์ 1 ภาคใต้ ด้านเทคโนโลยีเกษตร อาหาร และพลังงานทางเลือก" เมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยแจกแจงที่มาที่ไปของการทำวิจัยเกี่ยวกับ "ปลิงดำ" ไว้ว่า...ด้วยความที่ปลิงทะเลชนิดนี้มีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีโปรตีนมาก ช่วยด้านพัฒนาการของกล้ามเนื้อ และมีสรรพคุณทางยา ดังนั้น จึง เป็นที่สนใจในการนำไป "บริโภค" โดยเฉพาะในประเทศจีน ซึ่งมีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าทางโภชนาการของปลิงค่อนข้างมาก และผลสุดท้ายคือ...ปลิงชนิดนี้ที่ถูกจับมาก

ในการทำวิจัย ได้นำร่องศึกษาบริเวณชุมชนชายฝั่ง อ.ปะทิว จ.ชุมพร ที่ในอดีตพบปลิงชนิดนี้อาศัยในบริเวณน้ำตื้นตามแนวชายฝั่ง

จำนวนมาก แต่ปัจจุบัน ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งในภาพรวม ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา มีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับปลิงทะเล ซึ่งส่วนใหญ่กล่าวถึงการลดจำนวนลงในธรรมชาติ ที่เป็นผลมาจากการทำประมงปลิงทะเลมาก จนมีแนวโน้มที่จะเกิดการสูญพันธุ์ในบางชนิด โดยสอดคล้องกับสถานภาพปลิงทะเลในประเทศไทยที่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ในขณะที่การพัฒนาการเพาะเลี้ยงปลิงในไทยยังอยู่ระดับทดลองเท่านั้น

"ชาวบ้านใน อ.ปะทิว บอกว่า สมัยก่อนปลิงดำเยอะมาก แต่ลงไปหาหาคะคืบน้ำสูงแค่เข้าใจเองแล้ว แต่ตอนนี้มันหายลงจน

'สำคัญ' แม้จะไม่สวย 'ปลิงดำ' คุณค่ามากกว่าอาหาร

รู้สึกได้..." ในแง่ของชาวบ้านทั่ว ๆ ไป น้อยลงก็ค่อนข้างน้อย ก็ไม่ได้รู้สึกอะไร แต่ในแง่ของสิ่งแวดล้อมทางทะเล การลดน้อยลงของปลิงดำมีผลกระทบต่อระบบนิเวศไม่น้อย..."

นักวิชาการที่ทำวิจัย ระบุต่อไปว่า... ปลิงทะเล มีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศ เนื่องจากทำหน้าที่เป็นผู้ย่อยสลาย ช่วยทำให้อินทรีย์วัตถุขนาดใหญ่มีขนาดเล็กลง และเป็นการปลดปล่อยสารอาหารที่มีขนาดเล็กให้กับสัตว์น้ำขนาดเล็ก จุลินทรีย์อาศัยอยู่บริเวณพื้นและใน

ตะกอน และยังขับถ่ายสารออกมาในรูปแอมโมเนีย ที่แพลงก์ตอนพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่ง ทำให้เกิดการหมุนเวียนของสารอาหารในระบบนิเวศ

นอกจากอาหารที่ปลิงกินเข้าไป ซึ่งสามารถย่อยได้ ส่วนที่เหลือก็จะถูกขับออกมาพร้อมตะกอนที่กินเข้าไป และปล่อยสารในรูปแอมโมเนีย เล็กๆ ที่ละลายน้ำ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับสัตว์ที่กรองกินอาหารจากน้ำ ดังนั้น การลดปริมาณของปลิงทะเลจะส่งผลเสียต่อระบบนิเวศโดยรวมของชายฝั่งทะเล อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นี่จึงเป็นที่มาของการวิจัยเพาะพันธุ์ปลิงทะเล "ปลิงดำ" เพื่อปล่อยสู่ท้องทะเล ซึ่งก็มีความยากลำบากในกรทำงาน เริ่มที่การจับปลิงเพื่อพันธุ์-แม่พันธุ์มาผสมพันธุ์กัน ความยากคือไม่สามารถรู้เพศปลิงได้เลย ต้องรอให้แต่ละตัวปล่อยไข่และปล่อยน้ำเชื้อออกมาจึงจะทราบงานวิจัยจึงทำได้สำเร็จ อีกทั้งยังไม่เคยมีใครศึกษาวิจัยชีวิตของมันมาก่อน จึงต้องเริ่มต้นตั้งแต่ขั้น 1 และเมื่อผสมพันธุ์เพาะพันธุ์ได้เลี้ยงได้ประมาณ 1 เดือน ความยาวตัวประมาณ 1 ซม. ก็ต้องปล่อยสู่

ทะเล เพราะปลิงต้องใช้พื้นที่มากในการดำรงชีวิต หากอยู่กันแออัดเกินไปอาจจะตายได้ โดย ระยะ 2 ปีที่ผ่านมาที่วิจัยได้ปล่อยปลิงดำอายุ 1 เดือนสู่ทะเลไปแล้วหลายหมื่นตัว

แต่เมื่อถามถึงอัตราการรอด อ.แอวลี ก็คิดไม่ตก...ว่าจะรอดได้เท่าไร?? เพราะมีสิ่งที่ถูกปลิงต้องเจอมากกว่าการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม คือการ "ถูกจับไป" ทั้ง ๆ ที่ยังตัวเล็ก ๆ อยู่!!

"ปล่อยที่หน้าหาด อีกไม่กี่วันไปดูปลิงก็ไม่อยู่แล้ว ก่อนหน้าที่เราจะไปปล่อย (เดือน ส.ค.) 2 เดือนก่อน ก็เป็นฤดูที่เขากำจับปลิง จับคือจับไปขาย ซึ่งก็กลายเป็นอาหารในที่สุด สิ่งที่เราทำคือ ก็พยายามปล่อยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะหากไม่ทำอะไรเลย นับวันปลิงก็จะสูญพันธุ์หรือสูญหายไปไม่ช้า"...อ.แอวลี ระบุ และว่า...ในแง่การวางรังกัน ในระดับชาติส่วนตัวคงไม่มีกำลังทำได้ แต่ก็เป็นที่น่าดีใจว่า ขณะนี้มีชาวบ้านในท้องถิ่นเห็นความสำคัญ ให้ความร่วมมือในการรับฝากเลี้ยง ช่วยดูแลให้ เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกจับไปขาย

ทั้งนี้ อ.แอวลี บอกว่ามีแนวคิดจะวิจัยการเลี้ยง "ปลิงดำ" ในนาุ้งด้วย อย่างไรก็ตาม กับสิ่งที่คาดหวังมาก คือ...อยากให้มีกฎหมายดูแลปลิงทะเลอย่างจริงจังเช่นเดียวกับสัตว์ทะเลอื่น ๆ เช่น จับปลิงได้เมื่อขนาดเท่าไร เพื่อเป็นการซื้อขายให้ปลิงอยู่ในทะเล มีโอกาสได้สืบพันธุ์ออกลูกหลานมาก ๆ โดยนักวิจัยรายนี้ฝากทิ้งท้ายไว้ว่า...สัตว์ทะเลชนิดนี้ไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ไม่มีพิษภัย แถมยังมีคุณค่าต่อระบบนิเวศ...

"อยากจะเชิญชวนให้เห็นคุณค่าของมัน มากกว่าที่จะเป็นอาหารของมนุษย์!!"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้